

JANUSZ T. PODGÓRSKI

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W GDAŃSKU W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE GDAŃSKIM W LATACH 1976—1977

W okresie sprawozdawczym w Dziale Ochrony Zabytków Archeologicznych zaszły zmiany kadrowe. Z dniem 20 X 1976 r. zwolniła się, na własną prośbę, mgr G. Szalaty. Stanowisko to przejęła w dniu 1 III 1977 r. D. Rudnicka — absolwentka Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przejęła ona zakres obowiązków swej poprzedniczki.

Pracownicy działu brali udział w kolegiach sprawozdawczo-planujących, odbywających się cyklicznie w Muzeum Archeologicznym oraz rozwijali działalność pod nadzorem i w ścisłym kontakcie z dyrekcją Muzeum oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Gdańsku. Podobnie jak w latach poprzednich działalność w zakresie ochrony zabytków archeologicznych obejmowała: 1. prace archiwalno-inwentaryzacyjne, 2. orzecznictwo konserwatorskie i ochronę prawną, 3. ratownictwo terenowe, 4. konserwację zabytków, 5. propagandę ochrony zabytków archeologicznych.

W okresie sprawozdawczym zaszły również następujące zmiany w układzie administracji terenowej: z dniem 1 VII 1976 r. zlikwidowano gminy — Bobowo (włączono w całości do gminy Starogard Gdański), Kielno (sołectwa Tuchom i Chwaszczyno włączono do gminy Żukowo, pozostałe — do gminy Szymud), Liniewo (włączono w całości do gminy Nowa Karczma i utworzono gminę pod nazwą Nowa Karczma-Liniewo), Lipusz (sołectwa Gostomko i Korne włączono do gminy Kościerzyna, pozostałe — połączono z gminą Dziemiany i utworzono gminę Dziemiany-Lipusz), Opalenie (złączono w całości z gminą Gniew), Sianowo (włączono w całości do gminy Kartuszy), Suchy Dąb (sołectwo Giemlice włączono do gminy Cedry Wielkie, pozostałe — do gminy Pszczółki). Ponadto utworzono wspólne urzędy miast i gmin w Kościerzynie i Pucku. W niniejszym sprawozdaniu przynależność administracyjną podano zgodnie ze stanem z dnia 3 VII 1976 r. (por. Obwieszczenie Wojewody Gdańskiego z dnia 6 lipca 1976 r. dotyczące aktualnego wykazu jednostek podziału administracyjnego oraz sołectw w województwie gdańskim, Dz. Urz. WRN w Gdańsku z dnia 10 VII 1976 r., nr 13, poz. 55).

1. Prace archiwalno-inwentaryzacyjne

W archiwum fotograficznym działu wykonano w okresie sprawozdawczym następujące prace: wykonywano dokumentację fotograficzną stanowisk i badań terenowych, identyfikowano negatywy na potrzeby Pracowni Fotograficznej, założono zbiór zdjęć widoków stanowisk, opisano łącznie 894 ujęcia 350 stanowisk (w 1976 r. — 531 ujęć 183 stanowisk, w 1977 — 363 ujęcia 167 stanowisk) gromadzono zbiór przeźroczy, zarejestrowano łącznie 494 przeźrocza (odpowiednio: 120 i 374), wypisano 89 fiszek katalogu przeźroczy; łącznie zgromadzono 2168 przeźroczy.

W archiwum map i planów uporządkowano i oznakowano zbiór map ewidencyjnych i komplikacyjnych, wykonano na zlecenie mapy przeglądowe 20 nadleśnictw, podklejono na zlecenie mapy topograficzne 7 powiatów województwa oraz — również na zlecenie — wykonano plan sytuacyjno-wysokościowy osady wczesnośredniowiecznej w Stężycy, gm. loco.

W 1976 r. zapoczątkowano uzupełnianie archiwum stanowisk. W ciągu tegoż roku przepisano na zlecenie 451 kart stanowisk b. powiatu gdańskiego, Trójmiasta i części b. powiatu kartuskiego. W ciągu 1977 r. uzupełniono archiwum o 840 dalszych kart stanowisk. Do końca okresu sprawozdawczego w archiwum działu zgromadzono dane do prawie całego województwa gdańskiego, z wyjątkiem gmin byłego powiatu lęborskiego. Pracownicy działu sporządzili również 193 karty stanowisk (41 i 152) do materiałów pozyskanych z własnych badań i z darów społeczeństwa. Karty stanowisk zgromadzono w uzyskanych w 1976 r. teczkach wiszących, ulokowanych w metalowych szafach. Sporządzono również 345 szkiców sytuacyjnych do ww. kart. Ponadto w 1976 r. zapoczątkowano wykonywanie kart zbiorczych stanowisk. Wypisano wówczas 94 karty z częściowymi danymi. W 1976 r. w związku z uzyskaniem szaf metalowych dokonano reorganizacji archiwum działu, gromadzono również dokumentację fotograficzną, opisową i rysunkową badań i stanowisk. Do biblioteki podręcznej działu włączono ogółem 23 książki i wypisano fiszki.

Zgromadzono również, wykonane na zlecenie, analizy materiału paleozoologicznego z badań w Gniewie, Juszkwowie, gm. Pruszcz Gd., stan. 8, i Owidzu, gm. Starogard Gd., analizy materiału dendrologicznego z Siemirowic, woj. śląskie, i Juskowa stan. 3, analizę materiału ichtiologicznego z Juskowa, stan. 3 i 8, oraz analizy materiału antropologicznego z Niesiołowic, gm. Stężycy, i Siemirowic, woj. śląskie.

2. Orzecznictwo konserwatorskie

W okresie sprawozdawczym wytypowano łącznie 130 stanowisk, przewidzianych do wpisania do rejestru zabytków. Przygotowano 34 podkłady z danymi archiwalnymi i ewidencyjnymi oraz wykonano dokumentację rysunkową dla 74 stanowisk. W 1976 r. wydano 49 orzeczeń konserwatorskich (nr 272—279, 281—321), a w 1977 r. — 16 decyzji (nr 280, 322—332, 334—337). Należy tu zaznaczyć, że w 1977 r. przygotowano kompletne dane do wydania 30 decyzji, na przeszkodzie stanął jednak brak formularzy, których starczyło tylko dla wspomnianych 16 orzeczeń. Decyzje te rozesłano listami poleconymi zainteresowanym osobom i urzędowi, a także przekazano biuram notarialnym wnioski o ujawnienie wpisu do rejestru w księgach wieczystych.

Łącznie w okresie sprawozdawczym orzecznictwem objęto 9 dalszych cmen-

tarzysk kurhanowych, 34 cmentarzyska płaskie, 21 osad otwartych i 1 obiekt wielofunkcyjny (osada i cmentarzysko). W końcu 1977 r. w rejestrze dóbr kultury województwa gdańskiego figurowało 276 stanowisk, w tym 82 naziemne: 55 grodzisk, 26 cmentarzysk kurhanowych i 1 obiekt produkcyjny.

W 1976 r. zorganizowano narady w sprawie zapobieżenia niszczeniu zabytków w Lubiszewie Tczewskim i w Żukczynie. Pracownicy Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych przygotowali wnioski konserwatorskie do planów gospodarczych nadleśnictw: Skrzyszewo i Wieżyca, oraz do planów zagospodarowania przestrzennego Gdańska-Południe, Jastarni, Pelplina, Redy, Rumi, Sopotu, wsi Lipia Góra w gm. Morzeszczyn oraz gmin: Karsin, Puck, Stara Kiszewa, Tczew i Żukowo.

W 1977 r. sporządzono i przekazano ministerstwu wykaz stanowisk zagrożonych oraz inwestycji. Przekazano sugestie konserwatorskie odnośnie do przebudowy spichrzy „Mały i Duży Grodeck” w Gdańsku, do stanowiska nr 2 w Lubiszewie, woj. elbląskie, oraz do planu rewaloryzacji grodziska w Dzierzgoniu, woj. elbląskie. Przeprowadzono rozmowy z inwestorem i przedsięwzięto działania administracyjne w celu zabezpieczenia cmentarzyska w Żukczynie, gm. Pruszcz Gd. Przekazano również wnioski konserwatorskie do planów zagospodarowania przestrzennego: Gdańsk-Stara Oliwa, Gdynia-Chylonia Przemysłowa, Gdynia-Wielki Kack, Gdynia-Zachód, Władysławowo oraz gmin: Kościerzyna, Krokowa, Pszczółki. Przekazano dane dotyczące lokalizacji stanowisk do planów: Wielka Gdynia, Chmielno, Choczewo, Kolbudy, Pelplin, Somonino, Szemud i Żukowo.

Dane do planów zagospodarowania przestrzennego przekazano biuram planowania przestrzennego w Gdańsku i Gdyni oraz do Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Gdyni.

3. Ratownictwo terenowe

1976 r.

A. BADANIA ZWIADOWCZE I WERYFIKACYJNE

W 1976 r. pracownicy działu przeprowadzili badania zwiadowcze i weryfikacyjne na 48 stanowiskach w 37 miejscowościach. Przeprowadzono również inspekcje 88 stanowisk i odkryć archeologicznych w 74 miejscowościach. W wyniku badań zwiadowczych odkryto 68 stanowisk, w tym m.in. osady wczesnośredniowieczne w Gniewie, 2 osady z okresu wpływów rzymskich w Rybakach, gm. Subkowy, także osady w Pruszczu Gd. (ul. Obrońców Westerplatte) i w Żukczynie, gm. Pruszcz Gd., osady z wczesnej epoki żelaza w Glinkach i w Owśnicach, gm. Kościerzyna, Nowym Barkoczinie, gm. Nowa Karczma-Liniewo, oraz cmentarzyska płaskie z wczesnej epoki żelaza w Połchowie, gm. Puck, i Kamienickim Młynie, gm. Sierakowice. Odkryto również 5 cmentarzysk kurhanowych: w Bedominku i Gostomiu, gm. Kościerzyna, Nowej Karczmie, gm. Nowa Karczma-Liniewo i 2 cmentarzyska w Tępczu, gm. Luzino. Znaczną część stanowisk, zwłaszcza cmentarzyska płaskie z wczesnej epoki żelaza i 2 cmentarzyska kurhanowe, odkryto dzięki pomocy społeczeństwa. Ponadto zweryfikowano 16 stanowisk archeologicznych, znanych z literatury, w tym cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza w Gdyni-Wielkim Kacku i w Lipuszu, gm. Dziemiany-Lipusz, oraz grodzisko wczesnośredniowieczne w Gorzędzieju, gm. Subkowy.

Ryc. 1. Kamienicki Młyn, gm. Sierakowice. Mieszkańcy wsi obserwują badania ratownicze

Fig. 1. Kamienicki Młyn, Sierakowice parsh. Villagers observing salvage investigation

B. DORAŻNE BADANIA RATOWNICZE

W 1976 r. Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przeprowadziło 4 doraźne akcje ratownicze na 4 stanowiskach:

1. Połchowo, gm. Puck. W dniu 12 IV mgr B. Wiącek i mgr G. Szalaty zbadały grób skrzynkowy kultury łużyckiej ze starszego okresu halsztackiego, odkryty w obrywie zwirowni.

2. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 1 (obiekt nr 99/A). W dniach 11 i 12 VIII mgr J. Podgórski zbadał grób obwarowany ze starszej fazy okresu halsztackiego oraz palenisko z okresu wpływów rzymskich.

3. Tczew-Suchostrzygi. W dniu 11 VIII mgr J. Podgórski przeprowadził poszukiwania w miejscu odsłonięcia skarbu monet srebrnych z XVII/XVIII w. w wykopie ziemnym przy ul. Rutkowskiego 22, odkrywając przy tym jamę z materiałem z okresu nowożytnego.

4. Kamienicki Młyn, gm. Sierakowice. W dniu 21 IX mgr J. Podgórski zbadał grób skrzynkowy kultury wschodniopomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego, zawierający 5 popielnic. Na grób natrafiono przy wydobywaniu żwiru na polu J. Mysza (rys. 1).

C. BADANIA RATOWNICZO-ROZWINIĘTE

Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku:

1. Mieroszyno-Czarny Młyn, gm. Puck, stan. 1. Obozowisko mezolityczne. Pierwszy sezon badań. Założono wykop sondażowy o pow. 9 m².

2. Władysławowo-Jastrzębia Góra. Obozowisko mezolityczne. Pierwszy sezon badań. Założono wykop sondażowy o pow. 3 m².

3. Władysławowo-Ostrowo, stan. 1. Obozowisko mezolityczne. Kontynuacja badań z r. 1975. Założono wykop sondażowy o pow. 7 m².

Badania w okresie 6—24 VIII prowadził mgr J. Szwed. Na stanowiskach odkryto rdzenie, odlupki, wióry i narzędzia krzemienne.

4. Osieki Lęborskie, gm. Choczewo. Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej z IV—V okresu epoki brązu (271/A). Pierwszy sezon badań. Badania w okresie 31 V — 23 VI prowadziła mgr G. Szalaty. Zbadano 3 częściowo zniszczone kurhany, z których kurhan I nie zawierał materiału zabytkowego, w kurhanie II odkryto ułamki ceramiczne i przepalone kości ludzkie, a w kurhanie III — grób skrzynkowy, zawierający ceramikę i przepalone kości ludzkie.

5. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 3. Osada otwarta z okresu halsztackiego (66/A). Dziesiąty sezon badań. Prace wykopaliskowe w okresie 28 VI — 15 VIII prowadził mgr J. Podgórski. Badaniami objęto sektor wschodni i zachodni. W sektorze wschodnim w wykopie o pow. 50 m² natrafiono na warstwę kulturową z resztkami zniszczonego paleniska oraz jamą. Wydobyto liczny materiał ceramiczny, kości zwierzęce, blaszki jesiota, surowiec bursztynowy i fragm. kółka brązowego. W sektorze zachodnim, na powierzchni 1750 m², odsłonięto 31 obiektów (nr 344—374), w tym 24 jamy i 7 palenisk. Wydobyto ceramikę, kości zwierzęce, węgiel drzewny i surowiec bursztynowy.

6. Sychowo, gm. Luzino, stan. 2 (268/A). Cmentarzysko kultury łużyckiej z okresu Hallstatt C. Pierwszy sezon badań. Prace prowadziła mgr B. Wiącek. Odkryto 6 zniszczonych grobów, palenisko, 2 jamy oraz skupisko ceramiki. Wydobyto ceramikę, przepalone kości ludzkie, węgiel drzewny i brązowe kolczyki.

7. Sychowo, gm. Luzino, stan. 3 (269/A). Cmentarzysko kultury wschodniopomorskiej z okresu Hallstatt D. Pierwszy sezon badań. Prace prowadziła mgr B. Wiącek. Odkryto 5 grobów, w większości zniszczonych. Wydobyto ceramikę, przepalone kości ludzkie, kolczyki z brązu i żelaza oraz paciorki.

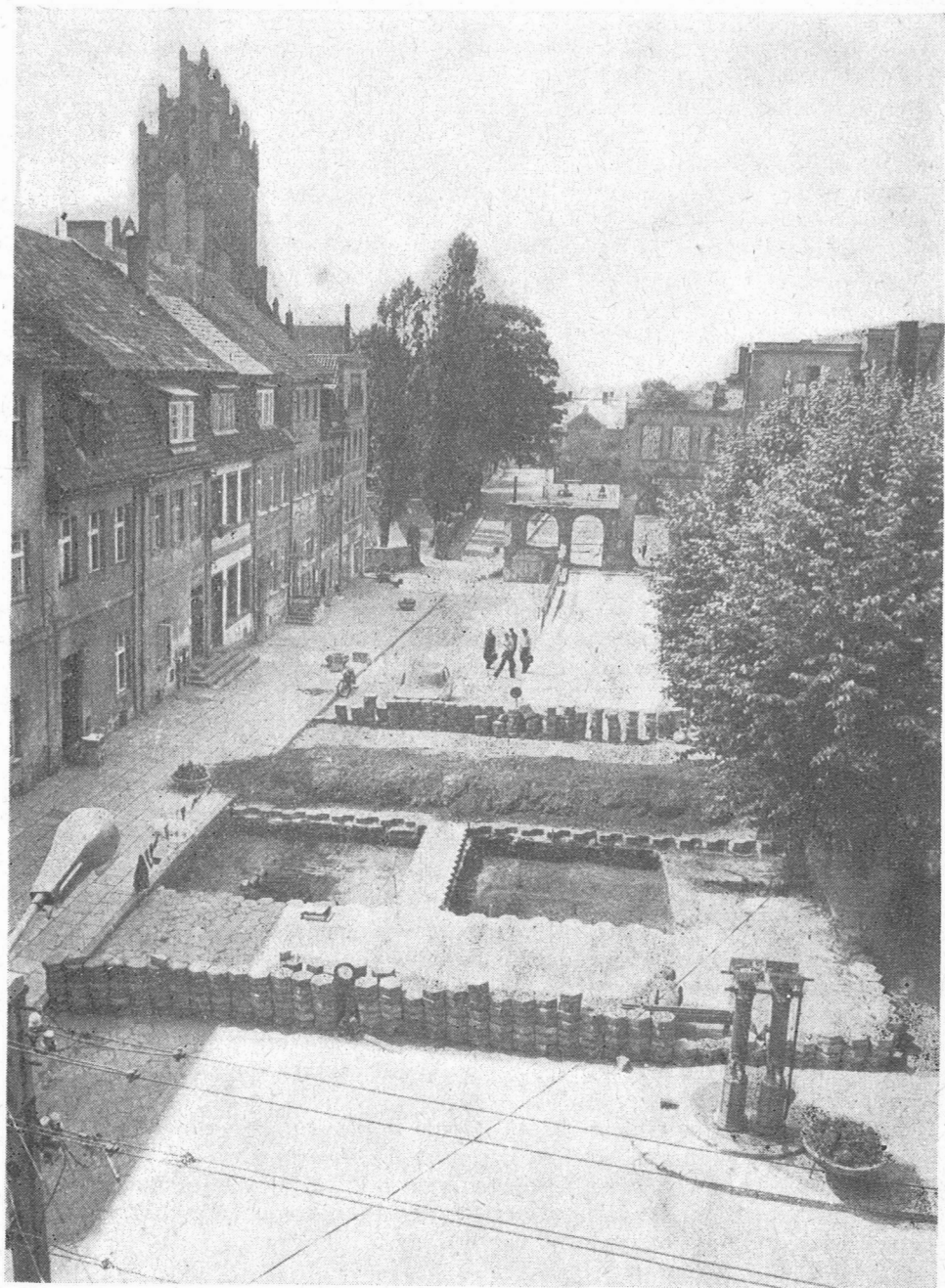
8. Miłoszewo, gm. Linia, stan. 1 (197/A). Cmentarzysko kultury wschodniopomorskiej z okresu Hallstatt D. Drugi sezon badań. Prace — z ramienia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku — prowadziła mgr G. Jeziorska.

9. Pruszcz Gdański, stan. 19. Prace ratownicze na terenie budowy Przedsiębiorstwa Uprzemysłowionego Budownictwa Rolniczego przy ul. Obrońców Westerplatte prowadziła mgr B. Wiącek. Pierwszy sezon badań. Odkryto 21 obiektów: 10 palenisk, 9 jam i 2 piece do wypalania wapna oraz natrafiono na warstwę kulturową. Wydobyto ceramikę, kości zwierzęce, gładzik kamienny oraz wapno. W warstwie kulturowej odkryto ceramikę z przełomu er oraz wczesnośredniowieczną.

10. Opalenie, gm. Gniew (91/A). Osada z okresu wpływów rzymskich i wczesnośredniowiecznego. Pierwszy sezon badań. Prace prowadziła mgr G. Szalaty. Założono 10 wykopów sondażowych o pow. 125 m² w partii południowo-zachodniej stanowiska. Nie stwierdzono występowania warstwy kulturowej lub jam. Wydobyto nieliczny materiał ceramiczny.

11. Opalenie, gm. Gniew (92/A). Cmentarzysko płaskie z okresu wpływów rzymskich. Pierwszy sezon badań. Prace prowadziła mgr G. Szalaty. Założono 3 wykopy o pow. 37,5 m² w południowo-zachodniej partii stanowiska. Nie natrafiono na żadne obiekty. Wydobyto ceramikę.

12. Gniew. Osada z XI—XIII w. i miasto z XIII—XV w. Drugi sezon badań. Prace prowadziła mgr E. Choińska-Bachdan. Założono 4 wykopy o łącz-

Ryc. 2. Gniew. Wykop w południowo-wschodniej partii rynku

Fig. 2. Gniew. Excavation on south-east side of market place

nej powierzchni 102,5 m². W wykopie IV, usytuowanym w południowej części rynku (ryc. 2), odkryto 9 warstw (XI—XX w.), z których wydobyto bardzo liczny materiał ruchomy: narzędzia i militaria żelazne, ozdoby z brązu, surowiec i wytwory skórzane, wyroby kościane i rogowe, ułamki naczyń szklanych i ceramikę oraz plakietkę z wyobrażeniem Matki Boskiej na awersie. Ponadto uchwycono fragment ulicy z XIV/XV w. i półziemiankę z ceramiką całkowicie obtaczaną. W wykopie V odsłonięto fragment fundamentów ratusza od strony wschodniej. W VI, przy północnej stronie ratusza — filary, których chronologię ustalono na XIX w. Wykop VII założono przy zachodniej stronie ratusza. Odsłonięto w nim lico fundamentu oraz 3 paleniska z XV w.

Ponadto wiosną 1976 r. Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Szczecinie na zlecenie Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie przeprowadziła wiercenia na terenie zamku w Gniewie.

13. Starogard Gdański. Średniowieczne fortyfikacje miejskie. Pierwszy sezon badań. Badania archeologiczne prowadziła mgr G. Szalaty. W wykopie o pow. 36 m², założonym przy ul. Podgórnej, odsłonięto pozostałości muru obronnego. Wydobyto liczny materiał zabytkowy: ceramikę, kafle, przedmioty żelazne i szklane, datowany na XIV—XVI w.

14. Pogódki, gm. Skarszewy. Gródek stożkowaty (?). Badania rozpoznawcze prowadził dr L.J. Łuka i mgr A. Wapińska. Wykopaliska nie potwierdziły zabytkowego charakteru obiektu.

Ponadto Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przeprowadziło badania wykopaliskowe na stan. 1 w Siemirowicach, gm. Cewice, woj. słupskie (cmentarzisko kurhanowe kultury łużyckiej z młodszej epoki brązu — kier. badań mgr A. Niwiński) i na stan. 10 (osada wielokulturowa — kier. badań mgr A. Szymańska) w tejże miejscowości oraz w Nowince, gm. Tolkmicko, stan. 1, na cmentarzysku kultury pruskiej z V—VII w. (kier. badań mgr M. Pietrzak).

Badania innych placówek archeologicznych w woj. gdańskim:

1. Władysławowo—Jastrzębia Góra, stan. 4. Obozowisko mezolityczne. Drugi sezon badań. Prace prowadziła Katedra Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego (mgr L. Domańska). Przebadano powierzchnię 81 m² w wykopie usytuowanym w północno-wschodniej części obozowiska. Odkryto ślady obiektu mieszkalnego, jamy odpadkowej, 3 palenisk i kilka dołków posłupowych, a także surowiec i wytwory krzemienne.

2. Łówcz-Porzeczce, gm. Łęczycę. Osada otwarta kultury łużyckiej z młodszej epoki brązu. Badania Muzeum w Łęborku (mgr E. Skarbek). Badania, stanowiące kontynuację z lat poprzednich, przeprowadzono w okresie 5—31 VIII. Odsłonięto powierzchnię 1 ara, na której odkryto 4 paleniska i ślady palików. Wydobyto ceramikę, siekierkę kamienną, kamienie z rowkami, gładzik i odłupki krzemienne.

3. Skarszewy-Zamek Joannitów. Drugi sezon badań. Prace prowadziła Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie (mgr M. Milewska). Założono 5 wykopów w obrębie zamku i na terenie przyległym. Odsłonięto fundamenty zamku i wydobyto ceramikę wczesnośredniowieczną z IX—X w. oraz liczny materiał ruchomy z okresu średniowiecznego i nowożytnego.

4. Lubiszewo Tczewskie, gm. Tczew. Pobojuwisko z 1577 r. Kontynuacja poszukiwań z r. 1975. Badania prowadził Zakład Archeologii Polski Środkowej IHKM PAN w Łodzi (dr M. Głosek) przy współpracy ekipy Samodzielnego Stanowiska Badawczego ds. stosowania metod geofizycznych IHKM PAN w Warszawie (dr J. Przeniosło) i pletwonurków Klubu Archeologii Podwodnej

„Tryton” w Bydgoszczy oraz Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Nie znaleziono materiałów zabytkowych, związanych bezpośrednio z bitwą.

5. Na terenie budowy elektrowni szczytowo-pompowej „Żarnowiec” nad Jez. Żarnowieckim badania ratownicze prowadziła Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Warszawie (mgr I. Jarzębska).

W związku z projektowanymi inwestycjami pracownicy działu przeprowadzili badania zwiadowcze na terenie wsi Morzeszczyn, gm. loco i na odcinku I i II drogi szybkiego ruchu Gdańsk—Toruń—Łódź.

1977 r.

A. BADANIA ZWIADOWCZE I WERYFIKACYJNE

W 1977 r. pracownicy Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych przeprowadzili badania powierzchniowe i weryfikacyjne na 38 stanowiskach w 25 miejscowościach. Przeprowadzono również inspekcje 104 stanowisk i odkryć archeologicznych w 71 miejscowościach. Wśród 48 nowo odkrytych stanowisk wymienić należy przede wszystkim: osady z wczesnej epoki żelaza (Pruszcz Gd., stan. 20; Osiek, gm. Linia), z okresu wpływów rzymskich (Gorzędziej, gm. Subkowy), z okresu wczesnośredniowiecznego (Gołubie, gm. Stężyca; Obozin, gm. Skarszewy; Rajkowy, gm. Pelplin; Żabno, gm. Starogard Gd.) oraz cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza (Jezierce, gm. Zblewo; Luzino, gm. loco; Skorzewo, gm. Kościerzyna). Odkryto również nowe cmentarzyska kurhanowe w Lublewie, gm. Choczewo i w Grabówku, gm. Nowa Karczma-Liniewo.

Zweryfikowano także 28 stanowisk, a wśród nich m. in. cmentarzysko grobów skrzynkowych w Pawłowie, gm. Trąbki Wielkie, Słuchowie, gm. Krokowa, Starym Bukowcu, gm. Stara Kiszewa i w Wysinie, gm. Nowa Karczma-Liniewo.

B. DORAŻNE BADANIA RATOWNICZE

W 1977 r. Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przeprowadziło 4 dorażne akcje ratownicze na stanowiskach:

1. Łężyce, gm. Wejherowo. W dniu 7 IV mgr J. Podgórski i D. Rudnicka zabezpieczyli zawartość zniszczonego grobu kultury wschodniopomorskiej z okresu Hallstatt D, odkrytego na terenie zwirowni.

2. Luzino, gm. loco. W dniu 26 IV D. Rudnicka zbadała grób skrzynkowy kultury wschodniopomorskiej, odkryty na polu R. Pohnke.

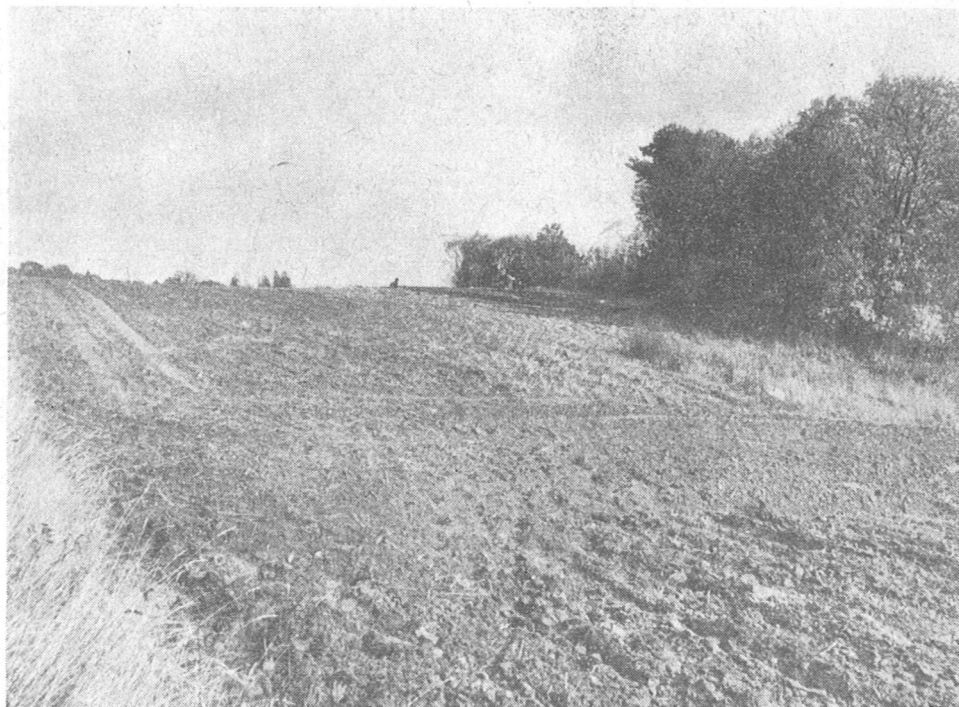
3. Jezierce, gm. Zblewo. W dniu 12 X mgr J. Podgórski zabezpieczył zawartość grobu skrzynkowego kultury wschodniopomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego, odkrytego na polu S. Myszki (ryc. 3).

4. Skorzewo, gm. Kościerzyna. W dniu 9 XI mgr J. Podgórski zabezpieczył zawartość grobu skrzynkowego z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego kultury wschodniopomorskiej, odkrytego na polu J. Skierki.

C. BADANIA RATOWNICZO-ROZWIĘTE

Badania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku:

1. Osłonino, gm. Puck (150/A). Osada otwarta kultury rzucewskiej z młodziej epoki kamienia. Trzeci sezon badań. Prace prowadził mgr J. Szwed. W kilku wykopach sondażowych odkryto ceramikę, odpady i narzędzia krze-

Ryc. 3. Jezierce, gm. Zblewo. Widok na cmentarzysko kultury wschodniopomorskiej

Fig. 3. Jezierce, Zblewo parsh. View of East Pomorze Culture cemetery

mienne oraz bryłkę bursztynu. W jednym wykopie uchwycono fragment wypełniska domostwa.

2. Juszkowo, gm. Pruszcz Gd., stan. 1 (99/A). Obiekt wielokulturowy: cmentarzysko płaskie z okresu Hallstatt C, osada otwarta z okresu wpływów rzymskich, wczesnego średniowiecza i średniowiecza (XI—XV w.). Pierwszy sezon badań. Prace wykopaliskowe w okresie od 28 VI do 5 VIII prowadził mgr J. Podgórski. Na przestrzeni 12 arów odkryto łącznie 16 obiektów, w tym 7 grobów obwarowanych z okresu Hallstatt C oraz 6 jam i 2 paleniska (okres wpływów rzymskich i wczesnośredniowieczny).

3. Pruszcz Gdański, stan. 18 (253/A), ul. Podmiejska. Badania ratownicze, w związku z planowaną rozbudową przedsiębiorstwa PRIMBR, przeprowadziła mgr B. Wiącek. Założono kilka wykopów sondażowych, usytuowanych na osi N—S i E—W. W części południowej penetrowanego terenu, w pobliżu miejsca badań w 1974 r., odkryto 3 jamy, zawierające niewielką ilość ceramiki kultury wschodniopomorskiej.

4. Pruszcz Gdański, stan. 20, ul. Dąbrowskiego. Badania ratownicze w wykopie ziemnym pod wodociąg przeprowadziła mgr B. Wiącek. Zbadano część jamy, zawierającej dużą ilość ceramiki i kości zwierzęcych. Materiał zaliczono do kultury wschodniopomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego (ryc. 4).

5. Żukczyn, gm. Pruszcz Gd., stan. 1 (177/A). Cmentarzysko płaskie z późnego podokresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich (I w. p.n.e. — II w. n.e.). Pierwszy sezon badań. Prace podjęte przez Muzeum Archeologiczne w

Ryc. 4. Pruszcz Gdański, stan. 20. Badania ratownicze przy ul. Dąbrowskiego

Fig. 4. Pruszcz Gdański, site 20. Salvage investigations in ul. Dąbrowskiego

Gdańsku (mgr M. Pietrzak) przy współpracy Towarzystwa Przyjaciół Gdańska przeprowadzono w związku z eksploatacją żwiru. W ich wyniku odkryto 134 obiekty: 108 grobów ciałopalnych i 26 szkieletowych. Wydobyto ceramikę, broń, narzędzia i ozdoby z żelaza, brązu, szkła i bursztynu.

6. Lubiszewo Tczewskie, gm. Tczew, stan. 1 (109/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne. Czwarty sezon badań. Prace prowadziła mgr E. Choińska-Bochdan. Odsłonięto odkryte w latach poprzednich fragmenty konstrukcji drewnianej, stanowiącej prawdopodobnie umocnienie skarpy wzgórza. Wydobyto niewielką ilość ceramiki górą obtaczanej. Badania zakończono.

7. Owidz, gm. Starogard Gd., stan. 1 (22/A). Grodzisko wczesnośredniowieczne (IX—XII w.). Czwarty sezon badań. Prace prowadziła mgr A. Wapińska. W 7 wykopach przebadano przestrzeń 84 m². Wydobyto ceramikę, kości zwierzęce, narzędzia i wyroby żelazne.

8. Stężycza, gm. loco. Osada otwarta z okresu wczesnośredniowiecznego (XII w.). Pierwszy sezon badań. Prace ratownicze przeprowadziła mgr E. Choińska-Bochdan. W 2 wykopach o pow. 50 m² odkryto 2 paleniska, zawierające ceramikę, węgiel drzewny, fragment żarna rotacyjnego, przęślik i nóż żelazny.

9. Gniew, stan. 2. Miasto z XIII/XIV—XVII w. Trzeci sezon badań. Prace prowadziła mgr E. Choińska-Bochdan. Przy ul. Dolny Podmur 31 założono 3 wykopy. W wykopie VIII wyróżniono 13 warstw, odsłonięto częściowo domostwo drewniane z XIII lub pocz. XIV w. W wykopie IX o podobnej stratygrafii odkryto szereg pali drewnianych. W wykopie X, częściowo tylko wyeksploro-

wanym, natrafiono na bruk kamienny z rynsztokiem, pochodzącym przypuszczalnie z XV—XVI w. Ponadto ekipa geofizyków pod kierunkiem dr. J. Przeniosło przeprowadziła badania geofizyczne na terenie miasta i zamku.

Muzeum przeprowadziło również badania wykopaliskowe w Siemirowicach, gm. Cewice, woj. śląskie: stan. 1, cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej z młodszej epoki brązu (mgr A. Szymańska); stan. 8, cmentarzysko kurhanowe, datowane jak wyżej (mgr A. Niwiński); stan. 10, osada wielokulturowa z młodszej epoki brązu, okresu późnolateńskiego i wpływów rzymskich oraz wczesnego średniowiecza (mgr G. Jeziorska).

Badania innych placówek archeologicznych:

1. Władysławowo-Ostrowo. Wiercenia próbne na 2 stanowiskach nie doprowadziły do odkrycia materiału zabytkowego.

2. Orle, gm. Wejherowo. Zebrano ceramikę i materiał krzemienisty ze stan. I, odkryto nowe stan. II, na którym znaleziono półfabrykaty krzemienne. Badania na ww. stanowiskach przeprowadził w dniach 2—6 IX Zakład Epoki Metalu IHKM PAN w Warszawie (dr J. Trzeciakowski).

3. Władysławowo-Jastrzębia Góra, stan. 4. Badania Katedry Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego (mgr L. Domańska) na obozowisku mezolitycznym. Kontynuowano odsłanianie krzemienicy.

4. Łówcz-Porzecze, gm. Łęczycę. Muzeum w Łęborku (mgr E. Skarbek) kontynuowało badania na osadzie kultury łużyckiej z młodszej epoki brązu.

5. Zamek Kiszewski, gm. Stara Kiszewa (205/A). Badania na grodzisku wczesnośredniowiecznym i średniowiecznym kontynuował Instytut Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej (dr Z. Hołowińska).

6. Gdańsk. Badania archeologiczno-architektoniczne przeprowadziła wymieniona placówka na terenie zamku krzyżackiego przy ul. Wartkiej i w Młodzieżowym Centrum Kultury, założonym na terenie fortyfikacji miejskich i — jednocześnie — na miejscu domniemanego grodziska (kier. badań dr Z. Hołowińska).

7. Gdańsk. Badania archeologiczno-architektoniczne w okresie od 2 XI do końca roku prowadziła na terenie Katowni Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ w Gdańsku (mgr I. Wolanin-Szułdrzyńska).

8. Puck, ul. Zamkowa. Badania archeologiczno-architektoniczne na terenie zamku przeprowadziła Katedra Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego (mgr T. Grabarczyk). Odkryto pozostałości fundamentów zamku krzyżackiego, materiał ruchomy z XIV—XVII w. oraz skarb wyrobów bursztynowych z III w. n.e.

9. Lubiszewo Tczewskie, gm. Tczew. Zakład Archeologii Polski Środkowej IHKM PAN w Łodzi (dr M. Głosek) kontynuował rozpoczęte w 1975 r. poszukiwania na poboju z 1577 r. W toku badań odkryto 1 szkielet ludzki. Nie ustalono jednak, czy można go wiązać z wymienioną bitwą.

W związku z przygotowanymi planami zagospodarowania przestrzennego pracownicy działu przeprowadzili badania zwiadowcze na terenie gmin: Krokowa, Kolbudy i Somonino. Prowadzono również inspekcje żwirowni w Żukczynie, a w lipcu-sierpniu pracownik działu D. Rudnicka uczestniczyła w badaniach wykopaliskowych w wymienionej miejscowości. Należy zaznaczyć, że badania ratownicze w Żukczynie prowadzono z kredytów inwestora, tj. Północnej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Gdańsku.

4. Konserwacja zabytków

W 1976 r. przeprowadzono w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi konserwację części skarbu (ponad 700 monet) odkrytego w Tczewie-Suchostrzygach, ponadto zakonserwowano zabytki metalowe z badań w Gniewie i w Nowince, woj. elbląskie. W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku prowadzono rekonstrukcję ceramiki wydobytej w toku wykopalisk oraz konserwowano na bieżąco zabytki drewniane i ze skóry, odkryte w Gniewie.

W 1977 r. przekazano do konserwacji w Łodzi dalszą część skarbu tczewskiego (177 monet) oraz zabytki metalowe z Czarnówka, woj. słupskie, Gniewa, Owidza i Ciepłego (grodzisko nr 3). W pracowni konserwacyjnej Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku konserwowano zabytki metalowe z wykopalisk w Żukczynie. Podobnie jak w roku poprzednim, w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku rekonstruowano ceramikę oraz konserwowano zabytki ze skóry i drewna z Gniewa.

5. Propaganda ochrony zabytków archeologicznych

W okresie sprawozdawczym przekazano do działu „Pomogli archeologom” ZOW notatki o pomocy społeczeństwa. W dziale tym ukazała się jedna taka notatka. W 1976 r. mgr J.T. Podgórski przekazał do „Biuletynu Informacyjnego ZMiOZ” komunikat o akcjach ratowniczych w 1975 r., jak również wziął udział w audycji telewizyjnej „Panorama”, w której przedstawił podjęte starania o uratowanie skarbu monet w Tczewie. Przygotowano również tekst ulotki poświęconej ochronie zabytków archeologicznych, którą wydrukowano w 1977 r. oraz przygotowano tekst składanki, dotyczącej tegoż tematu.

W 1976 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku przyznał 2 nagrody pieniężne — C. Wencie i G. Tobiańskiemu — za przekazanie 700 monet ze skarbu tczewskiego. Za przekazanie 200 monet Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznało złote i srebrne odznaki „Za opiekę nad zabytkami” funkcjonariuszom Komendy Miejskiej MO w Tczewie. W 1977 r. nagrody pieniężne za działalność na polu ratowania zabytków archeologicznych przyznano mgr. H. Kleinzellerowi z Pruszcza Gd., P. Prabuckiemu ze Starogardu Gd. i S. Karpińskiemu z Gdańska-Oruni.